

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Για την προστασία του περιβάλλοντος
και της πολιτιστικής κληρονομιάς

Μέλος των: *International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN)*
European Environmental Bureau (EEB) • Europa Nostra

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ • ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1996 • ΕΤΟΣ 24 • ΑΡΙΘ. ΦΥΛ. 3 • Δρχ. 1

Η Διεθνής Διάσκεψη HABITAT II στην Κωνσταντινούπολη

Πραγματοποιήθηκε στην Κωνσταντινούπολη μεταξύ 3-14 Ιουνίου 1996 η Διεθνής Διάσκεψη του ΟΗΕ, HABITAT II, με επίκεντρο τα διαπλεκόμενα πολύπλοκα, περιβαλλοντικά, οικιστικά, χωροταξικά, κοινωνικά, θεσμικά και ηθικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ανθρωπinoι οικισμοί στις παραμονές της 3ης χιλιετηρίδας. Ας σημειωθεί ότι σε λίγα χρόνια ο χαρακτήρας του ανθρωπινου πληθυσμού αλλάζει με το 50% της ανθρωπότητας να ζει πλέον σε πόλεις.

Στην διάσκεψη ή καλύτερα στο σύνολο των δεκάδων παράλληλων διασκέψεων σεμιναρίων και εκδηλώσεων, συμμετείχαν πολλές χιλιάδες συνέδρων απο Κυβερνήσεις και μη Κυβερνητικές οργανώσεις απο κάθε άκρη του πλανήτη. Για πρώτη, ίσως, φορά η Ελλάδα μετείχε με τόσο πολυάριθμη και αξιόλογη αντιπροσωπεία υπο την Υφυπουργό ΠΕΧΩΔΕ κα Ε. Παπαζώη και τον Γ.Γραμματέα ΠΕΧΩΔΕ κ. Α. Βούλγαρη και εκπροσώπους της Δημόσιας Διοίκησης, Οργανισμών και φορέων, στην οποία μετείχαν ως ειδικοί εμπειρογνώμονες και οι: Πρόεδρος της Ε.Ε. Καθηγ. Μ. Σκούλλος και ο κ. Π. Ψωμόπουλος του Ekistics.

Στην Κυβερνητική Διάσκεψη ολοκληρώθηκε η διαπραγμάτευση και έγινε αποδεκτή η Διεθνής Συνθήκη HABITAT II, η οποία μεταξύ των άλλων προβλέπει το δικαίωμα στην στέγαση, την αρχή της αλληλεγγύης μεταξύ αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών και την ισόρροπη σχέση ανάμεσα στην οικονομική ανάπτυξη που επιδιώκουν οι αναπτυσσόμενες χώρες και την προστασία του περιβάλλοντος και ισοτιμία δημοκρατικών θεσμών, στα οποία επιμένουν οι αναπτυγμένες χώρες.

Το HABITAT II αντίστοιχα προς τη Διάσκεψη του Ρίο, εγκαινιάζει μια διαδικασία συνεργασίας και αλληλοσυμπλήρωσης κρατών και φορέων που φαίνεται και για την Ελλάδα ελπιδοφόρα. Αυτή η αισιόδοξη αντιμετώπιση ίσως οφείλεται στο γεγονός ότι τη στιγμή αυτή τα επιφορτισμένα με το θέμα στελέχη του ΥΠΕΧΩΔΕ (κα Ι. Γεωργούλια, κος Β. Βαμβακόπουλος, κα Σ. Χαλκιά κ.) έχουν παρακολουθήσει απο κοντά την εξέλιξη του θέματος και πιστεύουν στην πολυμερή συνεργασία, στην οποία η Ε.Ε. ελπίζουμε να συμβάλλει αποφασιστικά.

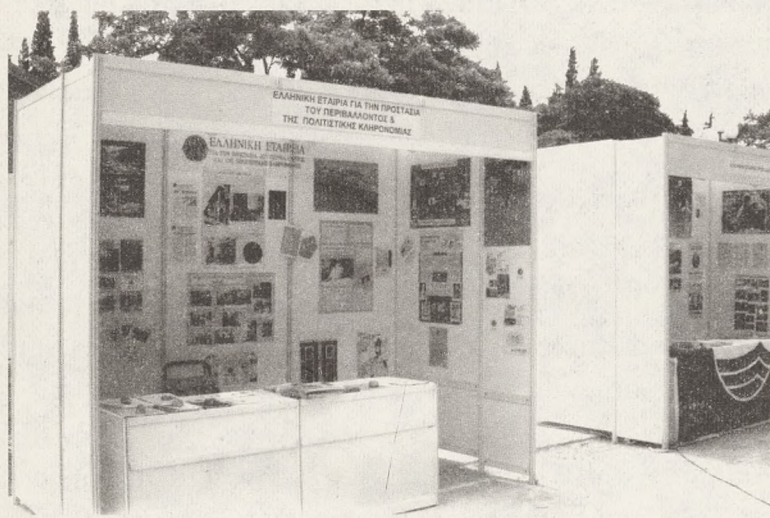
Οι Εκκλησίες για το Περιβάλλον

Με την ευκαιρία της ονομαστικής εορτής της ΑΘΠ του Οικουμενικού Πατριάρχη κκ. Βαρθολομαίου η Ελληνική αντιπροσωπεία στο Habitat II τον επισκέφθηκε στο Φανάρι και του υπέβαλλε τις ευχές της. Υπενθυμίζεται ότι ο Πατριάρχης έχει συνεχίσει και επαυξήσει το ενδιαφέρον του προκάτοχου του για την προστασία του περιβάλλοντος και έχει οργανώσει Διεθνή Συνέδρια και πολλά σχετικά Σεμινάρια. Υπενθυμίζεται ακόμη ότι έχει χαρακτηρίσει “αμάρτημα” την ρύπανση και καταστροφή του περιβάλλοντος.

Παράλληλα κινούνται και οι άλλες χριστιανικές Εκκλησίες. Την Τετάρτη 5 Ιουνίου ο Πρόεδρος της Ε.Ε., ως Επίτιμος Πρόεδρος του ΕΕΒ και Πρόεδρος του ΜΙΟ/ΕCSDE έγινε δεκτός, επ’ ευκαιρία της Διεθνούς Ημέρας Περιβάλλοντος και της Διάσκεψης του Habitat II, μαζί με τον Πρόεδρο του ΕΕΒ και μέλη του ΔΣ των ωσάνω οργανώσεων από την ΑΑ του Πάπα Ιωάννη Παύλο II στο Βατικανό. Ο Πάπας σε βαρυσήμαντη αντιφώνησή του, που δημοσιεύτηκε ήδη στον *Observatore Romano*, τονίζει την ευθύνη των ανθρώπων για την διαφύλαξη του πλανήτη.

Σημειώνουμε ότι το ΜΙΟ/ΕCSDE προτίθεται να οργανώσει σε συνεργασία με τις χριστιανικές Εκκλησίες αλλά και τις άλλες θρησκείες της Βίβλου (Ιουδαισμό, Μωαμεθανισμό) των λαών που περιβάλλουν την Μεσόγειο, Διεθνή Διάσκεψη πάνω στο θέμα Θρησκεία και Περιβάλλον, όπου η Ελληνική Εταιρεία και τα ενδιαφερόμενα μέλη της θα παίξουν ενεργό ρόλο.

5 ΙΟΥΝΙΟΥ - ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Όπως κάθε χρόνο, έτσι και φέτος οργανώθηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ με την συμμετοχή όλων των περιβαλλοντικών οργανώσεων και σχετικών φορέων η “Γιορτή για το Περιβάλλον” με την ευκαιρία του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος. Οι εκδηλώσεις διήρκεσαν δύο ημέρες (4-5/6) και πραγματοποιήθηκαν σε έναν χώρο που άνηγε για πρώτη φορά τις πύλες του στο ευρύ κοινό το “Πάρκο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης” του ΥΠΕΧΩΔΕ, στα όρια των Δήμων Α-

γίων Αναργύρων και Ν.Λιοσίων, στην περιοχή που είναι γνωστή ως Πύργος Βασιλίσσης.

Η Ελληνική Εταιρεία συμμετείχε στον εορτασμό με το στήσιμο ενός καλαίσθητου περίπτερου, στο χώρο που είχε διαμορφωθεί ειδικά για τις περιβαλλοντικές οργανώσεις, προβάλλοντας το έργο της και το ενημερωτικό υλικό που διαθέτει.

Η ανταπόκριση του κόσμου ήταν σχετικά ικανοποιητική ιδιαίτερα τις απογευματινές ώρες όπου η επίσκεψη στα περίπτερα των οργανώσεων συνδυαζόταν με παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων και συναυλιών. Το πρωί της 5ης Ιουνίου επισκέφθηκαν την Εκθεση τα δημοτικά σχολεία των γύρω Δήμων. Το απόγευμα την Εκθεση επισκέφθηκε ο Υπουργός Περιβάλλοντος κ. Κ.Λαλιώτης, ο οποίος πέρασε απο τα περίπτερα των οργανώσεων σταματώντας σε

πολλά απο αυτά δίχνοντας ενδιαφέρον για το εκτιθέμενο υλικό. Την στιγμή της επίσκεψης του Υπουργού, στα περίπτερα της Ελληνικής Εταιρείας και των συνεργαζομένων οργανώσεων στην Καμπάνια ενάντια στην εκτροπή του Αχελώου, αναρτήθηκε πανώ διαμαρτυρίας για την συνέχιση του έργου αυτού.

Την ίδια ημέρα το Παράρτημα της Ε.Ε. στην Θεσσαλονίκη οργάνωσε στην πλατεία Αριστοτέλους εκστρατεία ενημέρωσης των πολιτών με θέμα: "Ρύπαν-

ση και Πολιτισμός", με βοήθεια σειράς φωτογραφιών και έντυπο υλικό. Φωτογράρισαν οι κ.κ. Π. Θεοχαρίδου, Α. Θεοδοσίου, Π. Κουμάκης, Ε. Σταυροπούλου-Καρρά και Ε. Μαρκεσίνη. Δυστυχώς η κατακλυσμιαία βροχή συντόμευσε την εκδήλωση, όμως τα μηνύματα και το έργο της Ε.Ε. παρουσιάστηκαν σε όλους τους τοπικούς τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς.

ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΛΑΚΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Η Επιτροπή Πρωτοβουλίας Κατοίκων Πλάκας, της Ελληνικής Εταιρείας, οργάνωσε την Δευτέρα 24 Ιουνίου 1996, στην αυλή του Μουσείου Λαϊκών Οργάνων, ανοιχτή συζήτηση μεταξύ των κατοίκων της πλάκας και εκπροσώπων σχετικών αρμόδιων φορέων.

Την εκδήλωση προλόγησε η Πρόεδρος της Επιτροπής, κα Μπ. Παπασταύρου. Συμμετείχαν η κα. Παρασκευοπούλου, εκπρόσωπος του ΥΠΕΧΩΔΕ, Δ/ση Πολεοδομικού Γραφείου Πλάκας, οι κ.κ. Ηλ. Σκαλαίος και Β. Κορομάντζος, Αντιδήμαρχοι Αθηναίων, ο κ. Λαδίκος, Γ. Γραμματέας Δήμου Αθηναίων καθώς και οι κ.κ. Α. Καρκαγιάννης, δημοσιογράφος, Λ. Καρρά, Σκηνοθέτης, Λ. Διάβας, Μουσείο Λαϊκών οργάνων, Μ. Παναγιωτοπούλου, Διευθύντρια Σχολής Χίλλ, Θ. Παπαγιάννης, Αρχιτέκτων, Μπ. Πιττα-Τσουκαλά, Δημοσιογράφος, Τ. Πολίτη, Δημοσιογράφος, Ν. Στάης, Δικηγόρος, Ι. Στράτου, Ρ. Σωμερίτης, Δημοσιογράφος, μέλη της Επιτροπής Πρωτοβουλίας Κατοίκων Πλάκας.

Τα θέματα που συζητήθηκαν και αποτελούν μερικά απο τα φλέγοντα προβλήματα της περιοχής ήταν η ηχορύπανση, τα τραπεζοκαθίσματα που έχουν καταλάβει τα πεζοδρόμια και η παράνομη στάθμευση.

Διαβάστηκε επίσης, μήνυμα του Δημάρχου Αθηναίων κ. Δ. Αβραμόπουλου ο οποίος δεσμεύτηκε να ενεργοποιήσει τις υπηρεσίες του Δήμου έτσι ώστε να εφαρμοστεί το Διάταγμα για την Πλάκα και να προστατευθεί ο οικιστικός και ιστορικός της χαρακτήρας.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ Η Ελληνική Έκδοση του Οδηγού

Την Πέμπτη 27 Ιουνίου 1996, διοργανώθηκε απο την Ελληνική Εταιρεία στο κτίριο της στην Πλάκα, Συνέντευξη Τύπου με θέμα την παρουσίαση της Ελληνικής Έκδοσης του "Πρακτικού Οδηγού για την Ελευθερία Πρόσβασης στην Περιβαλλοντική Πληροφόρηση".

Ο "Πρακτικός Οδηγός" έχει συνταχθεί από τον Δικηγόρο και Ειδικό Γραμματέα της Ε.Ε. κ. Βασίλη Δωροβίνη, στα πλαίσια ενός Πανευρωπαϊκού Προγράμματος που εκπονήθηκε με πρωτοβουλία της Ολλανδικής Οργάνωσης Stichting Natuur en Milieu και με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Όπως τόνισε ο Πρόεδρος της Ε.Ε., η πρόσβαση στην πληροφόρηση μαζί με την λειτουργία των Δημοκρατικών θεσμών είναι η πεμπτούσια των συμμετοχικών διαδικασιών. Όλες οι μεγάλες Διεθνείς Συναντήσεις (του Ρίο, της Κοπεγχάγης, του Habitat II στην Κωνσταντινούπολη κλπ.), τονίζουν ότι οι διαδικασίες αυτές επιτρέπουν την κοινωνική συμμε-

τοχή και ανάπτυξη που μαζί με την οικονομική ανάπτυξη και προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί αδιαίρετο και αναπόσπαστο συστατικό της λεγόμενης Βιώσιμης-Αειφόρου ανάπτυξης, για την οποία η Ε.Ε. εργάζεται με συνέπεια σε όλα τα επίπεδα απο τα ανώτερα Διεθνή και Εθνικά Κέντρα διαμόρφωσης πολιτικής, μέχρι τον μεμονωμένο απλό πολίτη. Ο κος Δωροβίνης υπενθύμισε ότι η χώρα μας άργησε πάρα πολύ στην ενσωμάτωση της σχετικής κοινοτικής Οδηγίας και το ΣτΕ προχώρησε και εξέδωσε απόφαση στηριζόμενο στην Οδηγία πριν αυτή γίνει ακόμη νόμος του ελληνικού Κράτους. Το όπλο που δίνει η εφαρμογή της Οδηγίας είναι πολύ σημαντικό για τους πολίτες και τις οργανώσεις τους.

Η σύνταξη του "Οδηγού" έχει γίνει με τρόπο εύληπτο, ώστε να ανταποκρίνεται σε μιάν επισημονική προσέγγιση του θέματος, ταυτόχρονα όμως μπορεί να χρησιμεύει ως εργαλείο και

για μη ειδικούς στο θέμα, δεδομένου ότι πλέον δεν νοείται ανάληψη δράσης δίχως ουσιαστική πληροφόρηση. Με ευθύνη της Ελληνικής Εταιρείας ο "Οδηγός" έχει ήδη σταλλεί στις ελληνικές περιβαλλοντικές οργανώσεις, σε επιστημονικά ιδρύματα, σε φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και στους αρμόδιους κρατικούς φορείς. Ένας αριθμός αντιτύπων θα παραμείνει στα γραφεία μας, στη διάθεση των ενδιαφερομένων, κυρίως συλλογικών φορέων.

Βάση του "Οδηγού" είναι η ανάλυση της Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ, για το δικαίωμα πρόσβασης πολιτών και οργανώσεων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην Περιβαλλοντική Πληροφόρηση. Ταυτόχρονα αναλύεται η σχετική ελληνική νομολογία και νομοθεσία, μέχρι και

σήμερα.

Η Ολλανδική SNM, σε συνεργασία μαζί μας και με οργανώσεις των άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με το Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιβάλλοντος, διοργανώνει ετήσιες συναντήσεις Ευρωπαίων εμπειρογνομόνων για το θέμα (μέχρι σήμερα στις Βρυξέλλες, στη Γερμανία και στη Μαδρίτη), που συγκροτούν σήμερα ένα πανευρωπαϊκό δίκτυο και προβαίνουν σε συνεχείς ενημερώσεις, συντάσσοντας κατά διαστήματα ειδικές εκθέσεις. Ένας ειδικός τόμος, που περιλαμβάνει τις τελευταίες εκθέσεις, ετοιμάζεται στην αγγλική, ενώ είχε προγραμματισθεί η έκδοση ενός συνολικού "Οδηγού" σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Υποτροφία του National Trust for Greece για σπουδές στο Πανεπιστήμιο York

Εδόθη και φέτος, για 19 φορές, η υποτροφία του National Trust for Greece για αρχιτέκτονες και πολιτικούς μηχανικούς για μεταπτυχιακές σπουδές ενός έτους σε θέματα αναστηλώσεων, στο Πανεπιστήμιο του York, στην Αγγλία. Τον διαγωνισμό οργάνωσε και πάλι με μεγάλη επιτυχία η Ελληνική Εταιρεία. Οι υποψήφιοι ήσαν 11. Τελικά επτά εξ'αυτών παρουσιάστηκαν και επέτυχαν στις εξετάσεις στην αγγλική γλώσσα στις 26 Ιουνίου (εξεταστές ήταν η κα Ο. Μαυ-

ροκεφάλου και ο κ. Π. Κουφόπουλος) και προσλήθαν την μεθεπομένη, στην συνέντευξη με την Εξεταστική Επιτροπή Ειδικών Επιστημόνων της Ελληνικής Εταιρείας, απαρτιζόμενη από τους Καθηγ. Α. Ζάννο, Καθηγ. Χαρ. Μπούρα, Καθηγ. Κων. Δεκαβάλλα και κ. Ι. Δημακόπουλο.

Την υποτροφία πήρε η κα Νάσω Χρυσοχού, αρχιτέκτων από την Λευκωσία της Κύπρου. Της ευχόμαστε θερμά συγχαρητήρια και καλή επιτυχία.

Μια επιτυχημένη προσπάθεια Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης στο 4ο Νηπιαγωγείο Καρπενησίου

Με μεγάλη χαρά και ικανοποίηση δημοσιεύουμε τμήμα επιστολής που πήραμε από την Προϊσταμένη του 4ου Νηπιαγωγείου Καρπενησίου κα Περσεφώνη Τσιμάκη-Χουλιάρα, η οποία μας έστειλε υλικό που κατασκεύασαν οι λιλιπούττειοι μαθητές του σχολείου στα πλαίσια ενασχόλησής τους με το θέμα: Περιβάλλον-Μόλυνση-Ανακύκλωση, και μας ευχαριστεί για το υλικό που έστειλε η Ε.Ε. ανταποκρινόμενη στο κάλεσμά τους.

Αναφέρει μεταξύ άλλων στην επιστολή της η κα Τσιμάκη Χουλιάρα "....Τα νήπια μας εργάστηκαν για ένα μήνα περίπου πάνω στο θέμα αυτό. Βιώσαμε μαζί τους πρωτόγνωρες καταστάσεις προβληματισμού, τραγουδήσαμε, χορέψαμε, παίξαμε θεατρικά παιχνίδια, δημιουργήσαμε. Το μήνυμα έγινε βίωμα, και το βίωμα μετατράπηκε σε γνώση. Και ύστερα η γνώση έφερε και αλλαγή συμπεριφο-

ράς. Εκφράσεις: "Μαμά κράτα το χαρτάκι να το πετάξουμε στο τενεκέ" ή "Μπαμπά γιατί το πεζοδρόμιο έχει σκουπίδια; Αυτοί οι άνθρωποι δεν ξέρουν ε;" ή "Κυρία τα ζώα πρέπει να τα προστατεύουμε...". Ήταν αυτές οι εκφράσεις των παιδιών ότι πιο ενθαρρυντικό και αξιόλογο θα μπορούσαμε να πετύχουμε....".

Δεν μπορούμε παρά να συμφωνήσουμε με την τελευταία αυτή παρατήρηση, να συγχαρούμε την Προισταμένη και το εκπαιδευτικό προσωπικό του 4ου Νηπ/γείου Καρπενησίου και να ευχηθούμε να ακολουθήσουν και άλλες τέτοιες προσπάθειες ευαισθητοποίησης των παιδιών, των πολιτών του αύριο.

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

- Στις 24 Απριλίου πραγματοποιήθηκε η Γενική Συνέλευση του Παραρτήματος και έγιναν αρχαιρεσίες απο τις οποίες αναδείχθηκε η νέα Διοικούσα Επιτροπή που είναι η εξής: Πρόεδρος η κα Εφη Μαργεσίνη, Αντιπρόεδρος η κα Πόπη Θεοχαρίδου, Γραμματέας ο κ. Απόστολος Καρούλιας, Σύμβουλοι η κα Ελισάβετ Αρβανιτάκη και ο κ. Παναγιώτης Κουμάκης και Αναπληρωματικά μέλη οι κυρίες Τόνια Βουλγαράκη, Ζωή Εμανουηλίδου, Ευαγγελία Καλλιγιάννη και Τέη Καρούλια-Πάνιτς.

- Στις 18-19 Μαΐου πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία η ανοιξιάτικη εκδρομή του Παραρτήματος στις λίμνες Πρέσπες. Συμμετείχαν 40 περίπου άτομα με αρχηγό την κα Τέη και ξεναγό την κα Πυροβέτση. Το αρχαιολογικό μέρος καλύφθηκε απο την κα Τουλούπα με τη βοήθεια σχετικού οδηγού του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων. Οι εκδρομείς είχαν την ευκαιρία να παρατηρήσουν τα σπάνια πουλιά της περιοχής και να επισκεφθούν διάφορες τοποθεσίες. Επισκέφθηκαν επίσης και το κτίριο του Βιολογικού Σταθμού της Ε.Ε. στη Μικρολίμνη και έκαναν μια απογραφή των ελλείψεων αλλά και των καταστροφών που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια.

- Την Τετάρτη 29 Μαΐου πραγματοποιήθηκε η προγραμματισμένη εκδήλωση του Παραρτήματος με θέμα: "Πόσιμο Νερό - Ρύπανση - Αποθέματα" στο Ινστιτούτο Γκαίτε με ομιλητές τους κ.κ.: * Ε. Βουδριά, Λέκτορα Τμ. Χημείας, ΑΠΘ, με θέμα "Υπόγειο Νερό, Ρύπανση, Εξυγείανση, Προστασία." * Α. Δεληγιάννη, Δρ. Χημ.Μηχ. ΟΑΘ, με θέμα: "Πόσιμο Νερό, Συμπεριφορά Καταναλωτή". * Αθ. Κούγκουλο, Δρ. Χημ.Μηχ. Περιβ/λόγο με θέμα: "Οικοτοξικολογικές αναλύσεις στα νερά". Ακολούθησε πολύ ζωνηρή συζήτηση όπου το κοινό έδειξε έντονο ενδιαφέρον για το θέμα της ημέρας και γενικότερα για το έργο της Ε.Ε.

Από την επίσκεψη στο κτίριο του Βιολογικού Σταθμού της Ε.Ε. στη Μικρολίμνη Πρεσπών

Προσωπεία ή πρόσωπο; το Άγιον Όρος σε σημείο καμπής

του Κώστα Σταματόπουλου

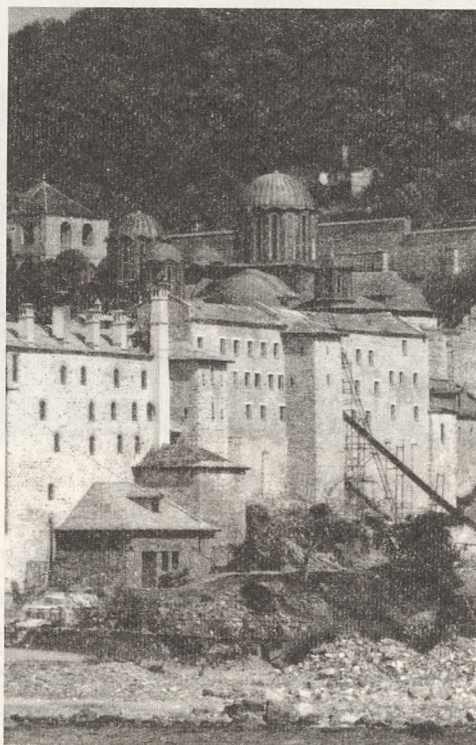

Το Άγιον Όρος και η προστασία του αποτελούν αντικείμενο ενδιαφέροντος και αγωνίας της Ε.Ε. απο πολλών ετών. Προσφάτως η Ε.Ε. απευθύνθηκε προσωπικά στους Υπουργούς Πολιτισμού κ. Μπένο και Περιβάλλοντος κ. Λαλιώτη για τα χρονίζοντα σοβαρά προβλήματα του μοναδικού απο πολλές πλευρές Όρους όπου η Πίστη, η Ιστορία, η Αρχιτεκτονική και γενικότερη Πολιτιστική μας Κληρονομιά και ένα έξοχο φυσικό περιβάλλον συνδυάζονται αρμονικά στον ένα και αυτό ενιαίο χώρο.

Γνώστης καλός και λάτρης του Αγίου Όρους απο τα τέλη της δεκαετίας του 1970, ο Κώστας Σταματόπουλος, επέστρεψε σ' αυτό για εβδομαδιαίο προσκύνημα, μετά απο επτά χρόνια απουσίας. Το κείμενο που ακολουθεί καταγράφει τις εντυπώσεις του, με την μορφή οκτώ διαπιστώσεων.

Η πρώτη διαπίστωση ήταν η δραματική αύξηση της τουριστικής πιέσεως στα όρια του Αγίου Όρους. Αναφέρομαι, όχι στους επισκέπτες και προσκυνητές ο αριθμος των οποίων περιορίζεται σε αυστηρώς 120 ημερησίως, αλλά στον πολλαπλασιασμό, εντός μιας επταετίας, των παραθεριστικών και λοιπών εγκαταστάσεων και συγκροτημάτων που τείνουν να καταλύψουν όλο το μεταξύ των Νέων Ρόδων-Τρυπητής και Αγίου Όρους διάστημα. Περιβάλλον χώρος που να εισαγάγη σταδιακώς στην πολιτεία των μοναχών πλέον δεν υπάρχει. Κανείς περνά απο απιθάνου χυδαιότητος τουριστικά κτίσματα, στο περιβόλι της Παναγίας, χωρίς ενδιαμέσο, με μια δρασκελιά. Τα εκδρομικά κρουαζιερόπλοια με τα εκκωφαντικά megáφωνα, απο τα

οποία εκπέμπεται, στη διαπασόν σχίζοντας την αγιορειτική σιωπή, κάθε είδους ανακρίβεια, ταιπωρούν απο καιρό τις παραλιακές μονές, ακόμα και την Σιμωνόπετρα. Τώρα το βέβαιο εί-

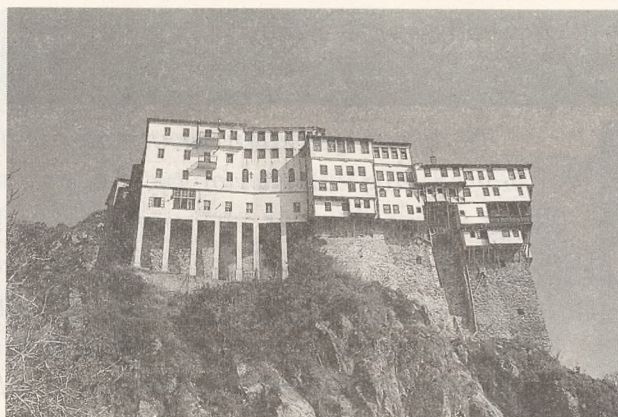

Θετικές αναστηλωτικές προσπάθειες στη Μονή Ξενοφώντος

ναι πως τα ταχύπλοα απο την Ουρανούπολη και την Αμμουλιανή θα φθάνουν καθημερινώς κατά δεκάδες στα Κατουνάκια και τα Καρούλια, λίγα μόλις μέτρα κάτω απο τα σκηταριά των ερημιτών. Το Όρος επομένως τελεί υπο καθεστώς πολιορκίας.

Η δεύτερη διαπίστωση ήταν πως τα τελευταία χρόνια έχουν δαπανηθή στο Όρος πολύ περισσότερα χρήματα απ' οτι στο παρελθόν σε έργα των οποίων η ποιότητα ποικίλλει. Η εντύπωση της μαζικής ανακαίνισης κτυπά τον επισκέπτη ήδη απο την θάλασσα, πρότου κάν φθάση στην

Δάφνη. Απο μακρυνά η εικόνα των μοναστηριών είναι θετική. Με άλλα λόγια είναι εξασφαλισμένο πως ο παραπλέων μέσος τουρίστας θα περάση απο μπροστά τους και θα φύγει ικανοποιημένος. Απο κοντά όμως τα πράγματα είναι λιγώτερο ειδυλλιακά. Δεν θα

Πανοραμική άποψη της Μονής Διονυσίου

με απασχολήσουν οι “λεπτομέρειες”, όπως η εξαφάνιση της πατίνας απο τα αποκατασταθέντα κτίσματα, η διακριτική διατήρηση της οποίας, η διατήρηση δηλαδή του ίχνους του χρόνου πάνω στην ύλη, είναι από τα πρώτα σημάδια μιας καλής αναστύλωσης. Αναφέρομαι απεναντίας σε μια γενική ατμόσφαιρα εργοταξίου καθώς και σε ξεκάθαρες, ωμώτατες αλλοιώσεις, σε αυθαίρετες παραμορφώσεις και σε κυνικώς προαποφασισμένες καταστροφές που συντελέστηκαν σε πάμπολλα αγιορειτικά μοναστήρια, με αποκορύφωμα τη Μονή Διονύσου (την οποία εγνώριζα στα χρόνια του γέροντος Γαβριήλ και στην οποία ετερμάτισα την περιοδεία μου) όπου ολόκληρο σχεδόν το μοναστήρι - με προσωρινή εξαίρεση το κωδωνοστάσιο - έχει είτε ξανακτιστεί είτε διακοσμηθή “εκ βάθρων”, εις τρόπον ώστε πλείστα όσα τμήματά του να θυμίζουν εξωτερικώς μεν χαλκιδικιώ-

Επιμέρους απόψεις της Μονής

στις τζαμένιες εσωτερικές πόρτες, τα “ρουστίκ” έπιπλα τα ταπετσαρισμένα με υφαντά ή με βελούδα χρώματος βυσσινί, τα φαναράκια απο fer forge, τα λουστραρισμένα κατακόκκινα τουβλάκια, τα βερνικωμένα ξύλα και τα άλλα φρικώδη συναφή, το θάμβος των οποίων εξουθενώνει τις παρακείμενες, άσχετες πλέον με το ήθος του χώρου, τοιχογραφίες της Αποκάλυψης στον εξωτερικό τοίχο της τράπεζας της μονής

Η τρίτη διαπίστωση, όταν αποβιβάστηκα στη Δάφνη, ήταν πως το αυτοκίνητο έχει όχι απλώς επικρατήσει στο Ορος, αλλά πως αποτελεί το σχεδόν υποχρεωτικό πια μέσο κυκλοφορίας σ' αυτό, και πως συνακόλουθα ο παραδοσιακός αγιορειτικός τρόπος μετακινήσεως, πεζή, με σακκίδιο (ή αγιορειτικό ντορβά) και ραβδί, “κομποσκοινιακώς”, ανήκει πλέον ανεπιστρεπτί στο παρελθόν. Το σύγχρονο υποκα-

Το κελλί του εξόριστου Πατριάρχη Σεραφείμ Β' στη σκήτη του Αγ. Ανδρέα

τάστατο είναι το μισθωμένο όχημα, το αγιορειτικό ταξί, με τροχοφόρο ένα ευμέγεθες ανθεκτικώτατο jeep ή ημιφορτηγό, και οδηγό έναν κελλιώτη, επι το πλείστον, μοναχό, του οποίου η επ'αμοιβή μεταφορά επισκεπτών (εκάστη ή σε σταθερά δρομολόγια) αποτελεί το καθημερινό διακόνημα.

Η τέταρτη διαπίστωση, ανηφορίζοντας αργά προς τις Καρυές μέσα στο υπερπλήρες, ασθμαίνον, γνώριμο απο τα παλιά, κλυδωνιζόμενο λεωφορείο, ήταν η κόπωση του δάσους απο την υπερβολική, την άπληστη ξύλευση, ή, σε περίπτωση τμήματος κατεστραμμένου απο πυρκαιά,

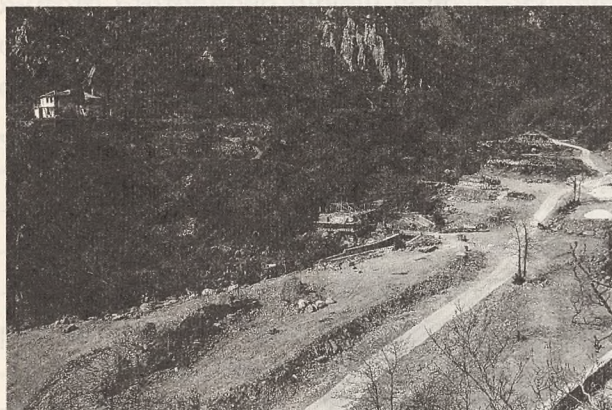
η πρωτόφαντη βραδύτητα της φυσικής ανανέωσης της χλωρίδας.

Η πέμπτη διαπίστωση ήταν πως οι Καρυές έχουν και αυτές ευπρεπισθή, ως μια βιτρίνα του Ορους για βιαστικούς ή επισήμους επισκέπτες. Ελικοδρόμιο, πλακοστρώσεις, πεζουλάρια και παρτέρια απο την μια και απο την άλλη πολλά ιστορικά κελιά να καταρρέουν και στο Πρωτάτο τα χρόνια στατικά και υγρασίας προβλήματα εξακολουθούν να υφίστανται - ότι ο χρόνος σε τούτη την περιπτώση δεν είναι θεραπευτής φαίνεται απο την σταθερώς μήνα με τον μήνα, επιδεινούμενη κατάσταση των τοιχογραφιών του Πανσελήνου..... Στην πλησιόχωρη μονή Κουτλουμουσίου - την τόσο σκληρά δοκιμασθείσα, προ δεκαετίας περίπου, απο την φωτιά και την αντιμετωπίζουσα μόνιμα σοβαρότατα στατικά προβλήματα εξ' αιτίας υπόγειων υδάτων που προκαλούν μετακίνηση του εδάφους στο οποίο είναι κτισμένη η βόρεια κυρίως πτέρυγα που, σήμερα, στο μεγαλύτερο τμήμα της, έχει εγκαταληφθή - πολλά έχουν ήδη γίνει και πολλά αναμένεται να γίνουν στο μέλλον. Αλλά και πολλές είναι οι ήδη συντελεσθείσες αυθαιρεσίες, είτε δια της ανεγέρσεως νέων κτισμάτων με όψη υπεράγαν "νεοπαραδοσιακή" είτε δια της μεταλλάξεως επι το βυζαντινότερον κτισμάτων της Τουρκοκρατίας¹. Στην άλλη πλευρά των Καρυών, στο Σεράι, στην γιγάντια Βατοπεδινή, πρώην ρώσικη, σκήτη του Αγίου Ανδρέα, η ζωή σιγά-σιγά επανέρχεται χάρη στις προσπάθειες μιας ακάματης ολιγάριθμης συνοδείας Θεσσαλονικέων. Ο αγώνας τον οποίο έχουν αποδυθή είναι τιτάνειος καθώς περιβάλλονται απο ερειπωμένο σύμπλεγμα απεράντων κτιρίων που κάποτε εστέγαζαν πολλές εκατοντάδες μοναχών.

¹ Χειρότερη απονία για την κληρονομιά των προγόνων θα συναντούσα την επαύριο στη Λαύρα, όπου το βυζαντινό παραπόρτι του νοτίου τείχους (του Τσιμισκή) διεπλατύνθη και υπερυψώθη για να πενά το τρακτέρ. Πρόσφατη η καταστροφή, καθώς τα παλαιά θυρόφυλλα, με τις μεταλλικές καρφωμένες πάνω τους προστατευτικές λάμες, έκειντο λίγο πιο κάτω, πεταγμένα αδιάφορα σε σωρό σκουπιδιών.

Επείγει, χωρίς ατυχώς να επίκειται, η στέρεωση και η αποκατάσταση του μικρού καθολικού του αρχικού ρωμαϊκού κελλιού του εξόριστου στο Ορος Οικουμενικού Πατριάρχη Σεραφείμ Β', πρώτου κτήτορος του Σεραγιού, που αποτελεί ένα απο τα πλέον χαρακτηριστικά φαναριωτικά κτίσματα που υπάρχουν, ίσως μάλιστα, μετά τις κατεδαφίσεις στην Κωνσταντινούπολη των περισσότερων φαναριωτικών αρχοντικών, τον μοναδικό διασωζόμενο φαναριωτικού ρυθμού και διακόσμου ναό...

Η έκτη διαπίστωση συνδέεται στενά με την τρίτη, σύμφωνα με την αρχή, φάυλο στην πραγματικότητα κύκλο, "το αυτοκίνητο φέρνει τον δρόμο κι' ο δρόμος το αυτοκίνητο". Κατευθυνόμενος προς την Λαύρα εμέτρησα δεκάδες να τέ-

Το αυτοκίνητο φέρνει το δρόμο και ο δρόμος το αυτοκίνητο

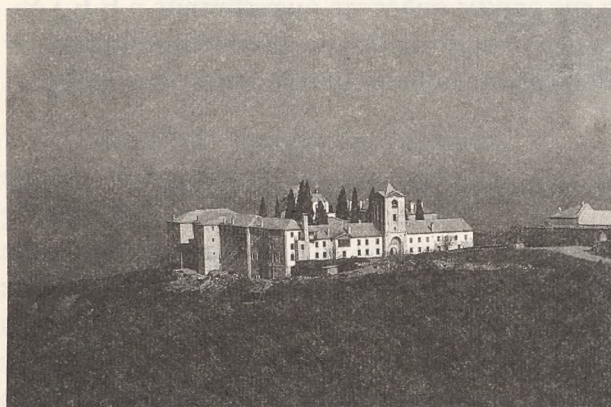
μουν την κύρια αρτηρία, το φάρδος της οποίας - ως ειπωθή και αυτό - είναι οπωσδήποτε υπερβολικό. Ωρισμένοι ήσαν χαραγμένοι άσκοπα, έτσι για να μην σχολάζει η μπουλντόζα, καθώς δύο και τρεις δρόμοι, σε μικρή απόσταση ο ένας απο τον άλλον, ξεκινούν απο την κύρια αμαξητή οδό και συγκλίνουν όλοι στο ίδιο σημείο. Άλλοι, χωρίς απαραίτητη υποδομή, βέβαιο είναι πως θα παρασυρθούν με την πρώτη βροχή, ενώ σε άλλους, εξ'ίσου προχειρώς κατασκευασμένους, είναι εμφανείς στο τοπίο οι προηγηθείσες περισσότερες ανεπιτυχείς απόπειρες που εγκατελείφθηκαν, προκαλώντας ταχύτατα καταλισθήσεις και διάβρωση ολοκλήρων πλαγιών. Χαρτης που απεικόνιζε την πρόοδο της οδοποιίας του Ορους θα μου αποκάλυπτε αργότερα τον δεκαπλασιασμό των δρόμων στο διάστημα 1985-1995. Η εγκατάλειψη των μονοπατιών και των καλντεριμιών είναι η άμεση φυσική συνέπεια. Η βλάστηση, τα μπάζα απο τις διανοίξεις και οι δρόμοι τα έχουν καταστήσει άβατα. Τα πέτρινα γεφύρια, ειδωμένα απο ψηλά, μοιάζουν με άχρηστα παιχνίδια μέσα στο πράσινο. Ωσπου να καταρρεύσουν. Ο χώρος έχει χάσει πολύ απο την ημεράδα του, ο θόρυβος της μηχανής είναι περίπου συνεχής. Οι ελάχιστοι που επιμένουν στην πεζοπορία είναι υποχρεωμένοι να ακολουθούν τις ατελείωτες κορδέλες του δρόμου. Κάθε τόσο δε, διερχόμενο όχημα τους καλύπτει με νέα λευκή στρώση σκόνης.

Η έβδομη διαπίστωση, - η οποία θα επιβεβαιωνόταν στην συνέχεια και στην "έρημο", την νότια δηλαδή, χωρίς μοναστήρια και δρόμους στενή πλευρά του Ορους, ανάμεσα στον Αθωνα και το Αιγαίο - ήταν η εγκατάλειψη πολλών παλαιών κελλιών και η ανέγερση νέων, με όψη τολμηρών συγχρόνων επαύλεων. Τα υλικά τους; τσιμέντο και αλουμίνιο. Έχει το Ορος αλωθή;

Η όγδοη και τελευταία διαπίστωση, παρ'όλα όσα εγράψαμε, είναι πως το Ορος ανθίσταται, έστω και άν δίνη απεγνωσμένων αγώνα οπισθο-

φυλακής. Ενα παράδειγμα απο τα λιγοστά: η Ρουμανική κοινοβιακή σκήτη του Τιμίου Προδρομού, με το πυργήσιο καμπαναριό, τους τρούλλους με τους υψηλούς σταυρούς, με την διπλή σειρά των σκοτεινών κυπαρισσιών, υψώνεται λευκή στην έρμο της Βίγλας, στο χείλος των γκρεμών. Η αποκατάστασή της, που τώρα ολοκληρώνεται, ακριβής, έργο προσωπικό εν μέρει της μικρής συνοδείας που τη κατοικεί, απο το υστέρημα του χρόνου και των δυνάμεων της. Η σκήτη είναι φτωχή, πάμπτωχη. Εξωτερική υποστήριξη, άλλη απο την αγάπη του κόσμου, δεν έχει. Σκληρή και γνήσια είναι η ζωή των προδρομίτικων μοναχών. Κι'ο γέροντας τους π. Πετρώνιος απο τις σημαντικότερες καλογερικές φυσιογνωμίες του Ορους και της πατρίδας του. Αλλά και εδώ το ελληνικό δαιμόνιο κάνει το θαύμα του: στο όνομα Κύριος οίδε ποιιάς μεγαλόπνοης εξωτερικής πολιτικής, άδειες εισόδου στο Ορος ρουμάνων, είτε υποψηφίων μοναχών είτε απλών επισκεπτών, δεν δίδονται. Ετσι ώστε να μείνωμε κάποτε μεταξύ μας. Και να'χωμε ένα Ορος του χεριού μας, αθηνοκεντρικό....

Ας πούμε καταλήγοντας, πως επιστρέψαμε απο έναν κόσμο αν όχι ανάστατο, τουλάχιστον τραυματισμένο σοβαρά, στο πνεύμα, την ψυχή και την σάρκα του. Ας πούμε επίσης πως είναι πασιφανές πως το ισχύον καθεστώς προστασίας της αγιορειτικής κληρονομιάς δεν αποδίδει. Οχι απλώς δεν επαρκεί, αλλά λειτουργεί ιθύνοντας τα πράγματα στο χειρότερο. Τούτο σε συνδυασμό με την γνωστή νεοελληνική λαικίστικη αυθάδεια “δικό μου είναι, ότι θέλω το κάνω, λογαριασμό δεν δίνω σε κανένα”, νταηλίκι της χείριστης μορφής, ολοκληρώνουν τις προϋποθέσεις της καταστροφής. Το τι πρέπει να γίνη ας σκεφθούν οι αρμόδιοι. Η διάγνωση άλλωστε της ασθένειας δεν περίμενε τούτο το κείμενο για να διατυπωθεί. Αλλ'έχει γινεί προ πολλού εν λεπτομερεία και επιγνώσει, από τους κατ'έξοχήν ειδήμονες. Η σωτήρια επέμβαση ωστόσο αργεί. Εως πότε;

Γενική άποψη της σκήτης του Τιμίου Προδρομού

Το καθολικό της Σκήτης

μα στο χειρότερο. Τούτο σε συνδυασμό με την γνωστή νεοελληνική λαικίστικη αυθάδεια “δικό μου είναι, ότι θέλω το κάνω, λογαριασμό δεν δίνω σε κανένα”, νταηλίκι της χείριστης μορφής, ολοκληρώνουν τις προϋποθέσεις της καταστροφής. Το τι πρέπει να γίνη ας σκεφθούν οι αρμόδιοι. Η διάγνωση άλλωστε της ασθένειας δεν περίμενε τούτο το κείμενο για να διατυπωθεί. Αλλ'έχει γινεί προ πολλού εν λεπτομερεία και επιγνώσει, από τους κατ'έξοχήν ειδήμονες. Η σωτήρια επέμβαση ωστόσο αργεί. Εως πότε;

(φωτογραφίες Β. Κωνσταντιανός)

Η καφέ αρκούδα κινδυνεύει απο τα έργα για την Εγνατία οδό

Στις 12 Ιουνίου συζητήθηκε η προσφυγή που υπέβαλαν στο ΣτΕ ο Αρκτούρος και το WWF-Ελλάς κατά της ΚΥΑ ΠΕΧΩΔΕ και Γεωργίας (υπ' αριθ. 39730/94/3-4-95) με την οποία εγκρίνονται οι περιβαλλοντικοί όροι κατασκευής του 5ου υποτιμήματος του αυτοκινητόδρομου της Εγνατίας οδού, μήκους 42 χλμ. μεταξύ των νομών Ιωαννίνων, Τρικάλων και Γρεβενών. Με την προσφυγή ζητήθηκε η ακύρωση της υπουργικής απόφασης γιατί το περιεχόμενο της αντίκειται στις συνταγματικές διατάξεις περί προστασίας του περιβάλλοντος. Η είσηγηση κρίθηκε ακυρωτική.

Το συγκεκριμένο τμήμα της Εγνατίας οδού που θα συνδέει την ανατολική έξοδο της σήραγγας Μετσόβου με τη γέφυρα Αλιάκμονα, θα διέλθει απο περιοχή η οποία αποτελεί βιότοπο υψηλής βιολογικής σημασίας για την καφέ αρκούδα (*Ursus arctos*). Το σπάνιο αυτό είδος είναι πλέον διεθνώς αναγνωρισμένο ως "είδος υπο εξαφάνιση" και τελεί υπο ειδικό καθεστώς προστασίας και προτεραιότητας σύμφωνα με την σχετική Κοινοτική νομοθεσία. Η περιοχή απο όπου θα διέλθει το 5ο υποτίμημα της Εγνατίας οδού λειτουργεί επιπρόσθετα και ως η μοναδική ζώνη φυσικής επικοινωνίας και σύνδεσης μεταξύ των υποπληθυσμών αρκούδας της βόρειας και νότιας Πίνδου που στο σύνολό τους δεν ξεπερνούν τα 100 ζώα.

Ο Αρκτούρος με βάση τα στοιχεία του Κοινοτικού Προγράμματος "ΑΡΚΤΟΣ" επεσήμανε έγκαιρα την ανεπάρκεια των μέτρων προστασίας του είδους που περιελάμβανε η σχετική ΜΠΕ και που επικύρωσε η εν λόγω υπουργική απόφαση έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων για την κατασκευή του συγκεκριμένου τμήματος του αυτοκινητόδρομου. Ο Αρκτούρος πρότεινε εναλλακτικές λύσεις χάραξης και κατασκευής σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και κυρίως τη στρατηγική συνολικής εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Σημειώνεται εδώ ότι η Εγνατία οδός (την σημασία της οποίας ουδέποτε αμφισβήτησε η Ε.Ε.) δημιουργεί προβλήματα και σε άλλες περιοχές (βλ. Δωδώνη αλλά και συγκρότημα λιμνών-λιμνοθαλασσών Θράκης) διότι η περιβαλλοντική διάσταση δεν ελήφθη όσο έπρεπε σοβαρά υπόψη κατά την χάραξη.

Θ' Συμπόσιο Ιστορίας και Τέχνης, Μονεμβασιά 20-22 Ιουλίου 1996

Ο Μονεμβασιώτικος Ομιλος με τη συνεργασία της Europa Nostra/IBI, οργανώνει στις 20-22 Ιουλίου στη Μονεμβασιά το Θ' Συμπόσιο Ιστορίας και Τέχνης με βασικό θέμα "Θεωρία και Πρακτική για την Αποκατάσταση Ιστορικών Οικισμών με σκοπό τις Νέες Χρήσεις" και τρεις ενότητες:

1. Η νομοθεσία για την αναστήλωση, προσπάθειες βελτίωσης, έλεγχοι και εφαρμογή.

2. Αρχικές χρήσεις, επανάχρηση, νέες χρήσεις, τύποι συμβατών χρήσεων.

3. Η αναβίωση και αναζωογόνηση των ιστορικών οικισμών.

Στην επταμελή οργανωτική Επιτροπή του

Συμποσίου μετέχουν τέσσερα μέλη της Ελληνικής Εταιρείας οι κ.κ. Καθηγ. Χ. Μπούρας, ΕΜΠ, η κα Χάρις Καλλιγά, Γεννάδειος Βιβλ.-Μ.Ο, η κα Καλλιόπη Θεοχαρίδου, η κα Ιωάννα Στεριώτου Europa Nostra/IBI και οι G.Perbellini, Europa Nostra/IBI, Σπ. Κακλαμάνης, Μ.Ο., Νίκος Μουτσόπουλος, ΑΠΘ.

Με την ευκαιρία του Συνεδρίου θα παρουσιαστεί στην Μονεμβασιά η Εκθεση της Ε.Ε. με τα αναστηλωμένα μνημεία και οικιστικά σύνολα που βραβεύτηκαν απο την Europa Nostra/IBI απο το 1978 μέχρι σήμερα.

Για περισσότερες πληροφορίες: κα Χάρις Καλλιγά, Μονεμβασιώτικος Ομιλος, Μονεμβασιά 230-70, τηλ. 0732-61284, 61207, 01-7210526, fax: 0732-61781, 01-7237767.

Ευρωπαϊκά Campus Πολιτιστικής Κληρονομιά για το Καλοκαίρι του 1996

Ο Ευρωπαϊκός Ομιλος των CAMPUS, με την στήριξη της Ευρωπαϊκής Ενωσης-ΓΔ Χ (Πολιτιστική Δράση), προτείνουν στους φοιτητές όλης της Ευρώπης να ενεργοποιήσουν τις ικανότητές τους σ'ένα ευρύ ευρωπαϊκό δίκτυο εθελοντικής εργασίας με θέμα την Πολιτιστική Κληρονομιά. Τα Campus, πραγματικά πανεπιστημιακά εργαστήρια πεδίου, απευθύνονται σε φοιτητές όλων των κλάδων της πολιτιστικής κληρονομιάς με την ευρύτερη έννοια και επιπλέον σε όλους όσους θα μπορούσαν να συνεισφέρουν μέσα στα πλαίσια πολυεπιστημονικών ομάδων εργασίας που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των campus. Πρόκειται για παιδαγωγικά προγράμματα και εργαλεία δράσης στην υπηρεσία τοπικών πρωτοβουλιών που επιτρέπουν τόσο την κατάρτιση όσο και τη δράση σε άμεση σχέση με την πραγματικότητα του πεδίου. Καταμερισμένοι σε ομάδες των 15 ατόμων περίπου οι φοιτητές πλαισιώνονται απο πανεπιστημια-

κούς και επαγγελματίες και καθοδηγούνται στην πραγματοποίηση μελετών ή εργασιών που έχουν εκ των προτέρων καθορίσει οι κοινότητες και οι ευρωπαϊκές περιφέρειες για να στηρίξουν τοπικά προγράμματα. Αυτό το καλοκαίρι προτείνονται 19 Campus σε νέους που ενδιαφέρονται για την προστασία και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς σε όλη την Ευρώπη, συνδυάζοντας στις περισσότερες περιπτώσεις μελέτη και εργασία πάνω σε προστατευόμενα πολιτιστικά σύνολα. Τα Campus έχουν διάρκεια 20-30 ημέρες και στους συμμετέχοντες παρέχεται δωρεάν στέγαση και διατροφή. Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στον εκπρόσωπο των Ευρωπαϊκών Campus στην Ελλάδα, που είναι το Μεσογειακό Κέντρο Περιβάλλοντος, Πολυνείκους 2, 174-55 Αλιμος, τηλ. 9887630, fax 9887565.

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

- **“Πρέσπα: Μια ιστορία για την φύση και τον Άνθρωπο”**, ένα ωραιότατο και χρήσιμο βιβλίο του Γιώργου Κατσαδωράκη, μέλους της Ε.Ε., που εδώ και δέκα χρόνια ζει και εργάζεται στις Πρέσπες, όπου καταγράφει με ιδιαίτερο προσωπικό και γλαφυρό τρόπο τις φυσικές και πολιτιστικές ομορφιές της περιοχής. Το βιβλίο, έκδοση της Εταιρίας Προστασίας Πρεσπών, προλογίζει ο κ. Θ. Παπαγιάννης ενώ ο συγγραφέας στην

εισαγωγή του αναφέρει: *“Δεν μπορεί εύκολα κανείς να κατατάξει αυτό το βιβλίο σε μια συγκεκριμένη κατηγορία. Δεν είναι μυθιστόρημα, αλλά ούτε και διήγημα ή ταξιδιωτική εμπειρία. Δεν είναι ταξιδιωτικός οδηγός, μήτε μόνο ιστορικό ή μόνο περιβαλλοντικό, αλλά ούτε και παραμύθι. Ούτε βέβαια περιγράφει μόνο ένα τόπο και κάποια γεγονότα όπως τα βίωσε ο συγγραφέας, μέσα απο την προσωπική εμπλοκή του σ'αυτά. Ει-*

ναι πάντως ένα βιβλίο που γράφτηκε με τετραπλό στόχο: να υφάνει μια σφαιρική εικόνα της Πρόσπας, να τονίσει και να προβάλει σε όλες τους τις διαστάσεις την εξαιρετική πράγματι ομορφιά και βιοποικιλία της περιοχής, να αναδείξει τις σχέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στα διάφορα στοιχεία που συνθέτουν το πλούσιο φυσικό και πολιτιστικό πε-

ριβάλλον της και, το σπουδαιότερο, να ευαισθητοποιήσει τους αναγνώστες για να συμβάλλουν όσο περνάει απο το χέρι του καθενός, ώστε το θαυμάσιο αυτό κομμάτι της ελληνικής γής να διατηρηθεί αλώβητο για τις επόμενες γενιές”.

Πληροφορίες: Μυρσίνη Μαλακού, Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών, τηλ./fax:0385-51452.

- “Ανακύκλωση και Καθαρότερη Παραγωγή”

είναι ο τίτλος πρόσφατης έκδοσης της Διεθνούς Οργάνωσης Βιοπολιτικής, με συγγραφέα τον κ. Παναγιώτη Βόγκα και τη συμμετοχή 17 ακόμα εμπειρογνομώνων με διεθνή εμπειρία στα θέματα περιβάλλοντος.

Περιλαμβάνει σειρά επιτυχημένων πρακτικών παραδειγμάτων εφαρμογής, καθώς και αντίστοιχων ελληνικών που ήδη έχουν ξεκινήσει. Δίνει μια απλουστευμένη “βήμα προς βήμα” εικόνα της ανάπτυξης και λειτουργίας των προγραμμάτων ανακύκλωσης απο τεχνική και οικονομική σκοπιά, αλλά και απο την πλευρά της ενεργού συμμετοχής του πολίτη, ξεκι-

νώντας απο το στάδιο του σχεδιασμού τέτοιων συστημάτων μέχρι την εκτέλεση ή και τον έλεγχο της αποτελεσματικότητάς τους. Περιλαμβάνει ειδικό κεφάλαιο για την Οικοσήμανση, ενώ αναφέρεται αναλυτικά στην νέα διεθνή προσέγγιση της Καθαρότερης Παραγωγής, της πρόληψης δηλαδή αντί του ελέγχου των ρύπων.

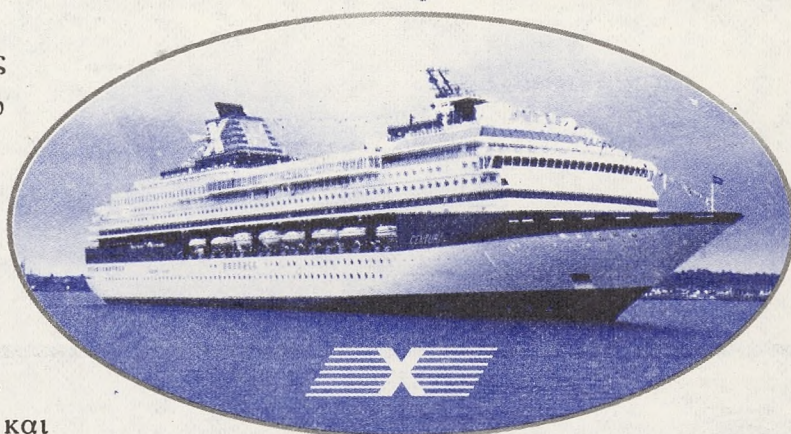
Η έκδοση δεν έχει κερδοσκοπικό χαρακτήρα και τα περιορισμένα κέρδη απο την διάθεση του βιβλίου διατίθενται για χορηγίες σε ενέργειες πληροφόρησης σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος. Πληροφορίες: Τηλ. 6549479-6549495 (πρωί) και 6540350 (απόγευμα).

Συμμετοχές Προέδρου και Μελών σε συναντήσεις/προσκλήσεις

- 6-10.5.96, UNEP/MAP, meeting of MAP focal points (Μ. Σκούλλος, Α. Ρονιώτη, Β. Κωνσταντιανός).
- 8.5.96, Αμερικανική Πρεσβεία, δορυφορική συνομιλία με θέμα την ατμοσφαιρική ρύπανση (Μ. Σκούλλος).
- 12/14.5.96, “The Future of our Cities”, European Parliament (Μ. Σκούλλος).
- 13.5.96, ICWS, Ευρ. Κοινότητα, Βρυξέλλες, Συνέδριο για νερό (Μ. Σκούλλος).
- 15.5.96, Αμερικανική Πρεσβεία, δορυφορική συνομιλία με θέμα “Sustainable Devel., Protected Natural Areas, and Getting People Active in Local Problems” (Μ. Σκούλλος).
- 12.6.96, παρουσίαση βιβλίου Γ. Κατσαδωράκη “Πρέσπα, μιά ιστορία για την φύση και τον άνθρωπο” (Β. Δωροβίνης, Β. Κωσταντιανός).
- 12.6.96, Χορηγικά Βραβεία 1996, ΟΜΕΠΟ (Α. Κολλάρος).
- 13.6.96, “Τουρισμός και Περιβ/κός Σχεδιασμός”, Λαγονήσι (Β. Κωσταντιανός).
- 16-20.6.96, 15ο Συνέδριο της Διεθνούς Ένωσης Μηχανικών Γεφυρών και Δομικών Υλικών, Κοπεγχάγη, (600 συμμετέχοντες). Στη διάρκεια του Συνεδρίου ο Πρόεδρος της Ε.Ε. Μ. Σκούλλος, παρουσίασε ομιλία με θέμα τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του έργου της εκτροπής του Αχελώου, που συμπεριλήφθηκε σε σχετικό ογκώδη τόμο των πρακτικών του Συνεδρίου.
- 17.6.96, Ευρωπαϊκή Επιτροπή & Γεν. Δ/ση “Εκθεση Προόδου της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του 5ου Προγράμματος Πολιτικής & Δράσης για Περιβάλλον και Αειφόρο Ανάπτυξη” (Η. Νέλλας).
- 25.6.96, “Καλλιτέχνες χωρίς σύνορα”, αφιέρωμα για το περιβάλλον (Μ. Σκούλλος).

Celebrity Cruises

Ταξιδέψτε με την ποιότητα της
Celebrity Cruises σε μέρη που
πάντα είχατε ονειρευτεί:
Αλάσκα, Βερμούδες, Νησιά
της Καραϊβικής, Μεξικό
Διάπλους της Διώρυγας του
Παναμά, Νορβηγικά Φιόρδ,
Ηλιο του Μεσονυκτίου,
Πρωτεύουσες της Βαλτικής και
Δυτική Μεσόγειο.

Ζητήστε πληροφορίες στους αντιπροσώπους μας: Celebrity Cruises, (HELLAS) LTD, ΜΕΓΑΡΟ ΧΑΝΔΡΗ,
Ακτή Μιαούλη 95, Πειραιάς 185 38 Τηλ: 42.90.294/36.09.801, Fax: 42.90.497/36.34.271
Telex: 241172 CHTR GR, 216396 NAVI GR

ΜΑΪΑΜΙ - ΛΟΝΔΙΝΟ - ΖΥΡΙΧΗ - ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗ - ΓΕΝΟΒΑ - ΠΑΡΙΣΙ - ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ - ΜΑΔΡΙΤΗ - ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΕΙΤΕ ΣΤΟ ΔΕΛΤΙΟ ΜΑΣ ΒΟΗΘΩΝΤΑΣ ΤΟ ΕΡΓΟ ΜΑΣ

Δεχόμαστε ένα σχετικά περιορισμένο αριθμό διαφημίσεων.
Πληροφορίες και Τιμολόγιο τηλ.: 3225245 fax: 3225240

Παρακαλώ να με γράψετε συνδρομητή του " ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ " σας

ΟΝΟΜΑ..... ΕΠΩΝΥΜΟ.....

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΤηλ

☐ 5.000 δρχ. ☐ 2.000 δρχ.(για μαθητές, σπουδαστές και φοιτητές)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Για την Προστασία του Περιβάλλοντος
και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Σωματείο μη κερδοσκοπικό
Τριπόδων 28, Πλάκα
105 58 Αθήνα
Τηλ.: 3225245 Fax: 3225240

Ιδιοκτησία ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
Εκδότης: Μ. Σκούλλος

Υπεύθυνοι Εκδοσης:
Β. Λυμπερίδη, Μπ. Μαντζάρα

Τυπώνεται σε 4.000 αντίτυπα

Επιμέλεια Εντύπου, Μοντάζ, Εκτύπωση
ΗΛΕΚΤΡΟΤΥΠ, Κάνιγγος 33, Τηλ. - Fax: 3822080

